

**Opinia Konsultanta krajowego w dziedzinie pielęgniarstwa rodzinnego
w sprawie podawania przez pielęgniarki środowiskowe/rodzinne
leków drogą dożylną (w tym wlewów kroplowych) oraz leków
podawanych w iniekcjach domięśniowych (np. żelaza, antybiotyków)
mogących wywołać niepożądane reakcje,
stanowiące zagrożenie dla życia i zdrowia pacjentów**

Warszawa 19.04.2004 r.

**Ewa Obrzut
Konsultant Krajowy w dziedzinie pielęgniarstwa rodzinnego**

Ustawa z dnia 05.07.1996 r. o zawodach pielęgniarki i położnej Art. 4 i Art. 5 stanowi "... wykonywanie zawodu pielęgniarki, położnej polega na udzielaniu przez osobę posiadającą wymagane kwalifikacje, potwierdzone odpowiednimi dokumentami, świadczeń zdrowotnych, a w szczególności świadczeń pielęgnacyjnych, zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych, rehabilitacyjnych oraz z zakresu promocji zdrowia...". Udzielanie świadczeń, o których mowa w Art. 4 i 5 pielęgniarka, położna wykonuje przede wszystkim poprzez p. 4 „...realizację zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji...”

Tak, więc podstawą do podania przez pielęgniarkę, położną leku, w warunkach zarówno ambulatoryjnych jak i domowych, jest udokumentowane zlecenie lekarskie, które powinno zawierać oprócz nazwy leku, dawki, sposobu i czasookresu podawania, również zapis, o tym, że zabieg należy wykonać w warunkach domowych, bez obecności lekarza. Za zlecenie lekarskie (leki i drogę podawania) odpowiedzialność ponosi lekarz (Art. 45 Ustawy o Zawodzie Lekarza). Pielęgniarka ponosi odpowiedzialność jedynie za prawidłowe wykonanie zlecenia.

Jednocześnie Art. 22 p. 4 i 5 Ustawy o Zawodach Pielęgniarki i Położnej daje pielęgniarce i położnej prawo odmowy wykonania zlecenia lekarskiego. Kolejną regulacją prawną w zakresie podawania leków jest Rozporządzenie Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 2. 09. 1997 r. w sprawie zakresu i rodzaju świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych wykonywanych przez pielęgniarkę samodzielnie bez zlecenia lekarskiego (Dz. U. Nr 116 z dn. 01.10.1997 r.), które mówi, że pielęgniarka jest uprawniona do podawania leków oraz kroplowego przetaczania dożylnego płynów w ramach postępowania w resuscytacji krążeniowo - oddechowej, wg wymaganych standardów postępowania w stanach nagłych, pod warunkiem odbycia kursu specjalistycznego. Wykaz produktów leczniczych wchodzących w skład zestawu przeciwwstrząsowego ratującego życie, które mogą być podane przez pielęgniarkę, położną, ustala Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16.12.2002 r. (Dz. U. Nr 236 poz. 2000).

Obecnie brak jest innych ustaleń prawnych dotyczących podawania leków silnie działających, mogących wywołać niepożądane objawy w stanie zdrowia, w warunkach domowych przez pielęgniarki środowiskowe/rodzinne.

Zasadne i przyjęte jest, iż wykonywanie iniekcji (domięśniowych, dożylnych) leku, który może spowodować wystąpienie gwałtownych reakcji uczuleniowych, czy innego rodzaju zaburzeń niekorzystnych dla stanu zdrowia pacjenta (np. penicylina, preparaty żelaza) wykonywane jest tylko w warunkach ambulatoryjnych, z pełnym zabezpieczeniem w zestaw ratujący życie i w obecności lekarza.

Również przy wykonywaniu świadczeń leczniczych w domu pacjenta, pielęgniarka zobowiązana jest do spełnienia wymaganych standardów tzn. posiadania zestawu p/wstrząsowego i możliwości nawiązania kontaktu telefonicznego.

Pielęgniarki środowiskowe/rodzinne powinny dążyć do uzupełnienia kwalifikacji poprzez ukończenie kursu specjalistycznego w zakresie prowadzenia resuscytacji krążeniowo-oddechowej, z czym wiążą się określone uprawnienia.

Ewa Obrzut

*Konsultant Krajowy
w dziedzinie pielęgniarstwa rodzinnego*